

Asia: VN/24437/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden tulospäruusteiset tuet -työryhmän muistiosta

1. Yleinen palaute työryhmän muistiosta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund, SLC r.f., tackar för möjligheten att lämna ett utlåtande om arbetsgruppens promemoria gällande resultatbaserade stöd till skogsbruket.

SLC ser i grunden positivt på att nya incitament för skogsägare utvecklas. Det finns ett kontinuerligt behov av att förbättra hur naturvärden beaktas i skogsbruket. SLC efterlyser dock en rättvis kostnadsfördelning, där markägaren inte ensam bär kostnaderna för miljöåtgärder. Därför anser SLC att det är viktigt med system där skogsägare kan få stöd för att genomföra åtgärder som främjar den biologiska mångfalden. Pilotprojekt som kartlägger möjligheterna för sådana stöd kan ses som steg i rätt riktning. På lång sikt anser SLC dock att man i allt högre grad bör lägga grunden för en privat marknad för handel med naturvärden. Detta skulle möjliggöra den privata sektorns deltagande i att främja naturens mångfald, samtidigt som skogsägare skulle kunna få nya inkomstkällor från sitt skogsbruk. Med tanke på det ansträngda statsfinansiella läget vore detta även i allmänhetens intresse.

SLC vill också lyfta fram tidtabellen som presenteras i promemorian. Pilotprojekten har konstaterats kräva utveckling av olika system hos Finlands skogscentral. Behandlingen av den nuvarande METKA-stödperiodens arbetslag har dragit ut på tiden, vilket har medfört extra arbetsbörda även för privata aktörer. SLC anser därför att det i första hand är nödvändigt att säkerställa en snabb och smidig process för de redan befintliga stödsystemen. Därefter kan resurser i högre grad avsättas till pilotprojekt för resultatbaserade stöd.

Vilka lagändringar som krävs för genomförandet av pilotprojekten är fortfarande oklart. Eftersom de föreslagna stödsystemen är nya både för markägare och för aktörer inom branschen, bör såväl lagtexter som kompletterande instruktioner och kriterier definieras tydligt och entydigt.

2. Tulospäristeisten tukien ja ympäristöllisen tarjousskilpailun vahvuudet ja heikkoudet verrattuna perinteiseen tukijärjestelmään, jossa korvataan kustannuksia ja tulonmenetyksiä.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Den stora fördelen med resultatbaserade stöd är att man bättre kan rikta åtgärder till områden där de gör störst nytta. Genom att styra stödet mot önskade slutresultat kan man främja de målsättningar som stödsystemet sätter upp. Den omvända auktion som beskrivs kan också skapa en annan form av acceptans för miljöåtgärder, eftersom skogsägaren själv får begära pris på åtgärden och därmed upplever större inflytande över processen. Dessutom möjliggör stöden att inkomster från vissa arbetslag inte automatiskt minskar stödbeloppet.

SLC anser att systemet samtidigt medför en hel del problematik som måste lösas. Promemorian framhåller att det kan vara svårt, men ändå avgörande, att mäta den nytta som uppstår, för att kunna bevilja stödet och verifiera att resultaten verkligen har uppnåtts. SLC anser att nyttan av pilotprojekten alltid bör vägas mot deras kostnader. Det är därför viktigt att det nya systemet inte leder till ytterligare byråkrati för Finlands skogscentral, privata aktörer eller skogsägare.

Vidare ser SLC en tydlig risk för att resultatbaserade stöd kan uppfattas som osäkra av både skogsägare och privata aktörer. Det är avgörande att urvalskriterier, poängsättning och målsättningar är öppna och transparenta, så att berörda parter kan förhålla sig till stödsystemet på ett tydligt sätt. SLC anser det också som ytterst viktigt att de markägare som beviljats stöd också erhåller dessa snarast möjligt, förutsatt att de har följt åtgärdsplanen. Eftersom kostnaderna för åtgärderna uppstår vid själva verkställandet, betonar SLC att stödutbetalningen inte får dröja tills resultaten uppdagas långt senare. Därför bör stödsystemet innehålla specifikationer på åtgärder och arbetsmetoder som i tillräcklig grad säkerställer att önskade resultat nås. På så sätt kan stöd utbetalas även om resultaten framträder först på längre sikt.

En annan svaghet som SLC vill lyfta fram gäller en av grundprinciperna i stödsystemet: att inte alla objekt beviljas stöd. Detta är en nödvändig förutsättning för att riktade stöd ska kunna ges där de gör störst nytta, men det skapar utmaningar för både skogsägare och företag i branschen. Stödansökningsprocessen och utarbetandet av eventuella åtgärdsplaner medför kostnader. Om ett projekt inte beviljas stöd, kvarstår kostnaderna för markägaren och eventuell planerare. Detta minskar i hög grad viljan hos skogsägare och andra aktörer att engagera sig i projekten. Samtidigt är det svårt att motivera ersättning för planering av projekt som inte verkställs eller får stöd. SLC anser därför att en lösning vore ifall ansökningar om stöd kan inlämnas utan att binda kapital, och att mer detaljerad planering sker först efter att stödet beviljats. Detta tillvägagångssätt förutsätter att både ansökningsprocessen och beslutsgrunden för stöd kan baseras på öppet tillgängligt material.

3. Työryhmän esittämien pilottiehdotusten toteuttamiskelpoisuus.

3.1 Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus lehtipuuosuuden perusteella (luku 9.1

SLC anser att det är positivt att man undersöker initiativen för att sporra en ökning av lövträd i våra skogar. En ökad andel lövträd kan gynna både skogsägaren och bidra till bland annat att uppfylla kraven i restaureringsförordningen på frivillig basis. Så länge stödet är begränsat till att enbart omfatta vård av ungskog, och inte inkluderar alla de förslag som nämns i kapitel 11.3 i arbetsgruppens promemoria, anser SLC att stödet är genomförbart. Som ett tillägg till det ordinarie stödet för vård av ungskog kunde stödformen med stor sannolikhet få ett positivt mottagande hos skogsägare.

3.2 Suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien rannoille (luku 11.2)

SLC stöder förslaget att lämna skyddszoner längs strömmande vattendrag. Sådana zoner kan vara viktiga för vattenvård och för att bevara mikroklimatet längs vattendrag. Ur skogsägarens perspektiv är det avgörande vilken ersättning som betalas för de bredare skyddszonerna. Stödet bör beakta att skogsägaren vid avverkningstillfället får lägre virkesförsäljningsinkomster på grund av den breddade skyddszonen, och bör därför inkludera även en sporrande marginal. Om avverkning framstår som ett ekonomiskt mer lönsamt alternativ, finns en uppenbar risk att skogsägarens intresse för att utnyttja stödet minskar.

3.3 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

Aktiv restaurering av myrar kan vara motiverad, särskilt med tanke på vattenvård och naturvärden. SLC stöder tanken på att prioritera de mest värdefulla områden. Dock är det viktigt att processen för omvänd auktion samt prioriteringen av projekt sker på ett transparent och tydligt sätt, så att markägare lätt kan bedöma möjligheten att erhålla stöd

3.4 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

Stödet för naturvård av lundar kan enligt SLC vara genomförbart. Dock är det viktigt att processen för omvänd auktion samt prioriteringen av projekt sker på ett transparent och tydligt sätt, så att markägare lätt kan bedöma möjligheten att erhålla stöd. Ur skogsägarnas perspektiv har lundar stor tillväxtpotential. Det potentiella bortfallet av brukandet av området som produktiv skogsmark bör därför beaktas i beräkningen av stödbeloppet, så att stödet upplevs som tillräckligt attraktivt. Utöver detta bör den stora betydelsen lundar har för biologisk mångfald betonas tydligt.

4. Millaisia vaikutuksia työryhmän esittämällä tuella olisi?

4.1 Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus lehtipuuosuuden perusteella (luku 9.1)

-

4.2 Suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien rannoille (luku 11.2)

-

4.3 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

-

4.4 Lehtojen luonnonhoito (luku 11.6)

SLC vill understryka lundars betydelse för naturens mångfald. Enligt MTK:s och SLC:s gemensamma vägkarta bör åtgärder riktas till de områden där de gör störst nytta. Lundar har särskilt hög betydelse

när det gäller att främja biologisk mångfald, eftersom åtgärder där kan koncentreras till relativt små arealer med stor ekologisk effekt.

5. Kehittämisehdotukset työryhmän pilottiehdotuksiin.

5.1 Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus lehtipuuosuuden perusteella (luku 9.1)

SLC anser att kraven på ökad andel lövträd bör följas upp på åtgärdsfigurnivå. För att förenkla granskningen av lövträdsandelen bör inventering av ytorna i största möjliga mån ske först i samband med betalning efter utförd åtgärd. Detta skulle hålla kostnaderna på en rimlig nivå och dessutom likna det nuvarande METKA-stödet för vård av ungskog.

SLC framhåller att stödet, för att förbli kostnadseffektivt, bör kunna baseras på fjärranalys vid verifiering av lövträdsandelen. Dock är den exakta trädslagsfördelningen svår att mäta med fjärranalys i plantskogar. Skogar i utvecklingsklass T1 är särskilt problematiska, och även plantskogar i T2-utvecklingsklassen kan orsaka osäkerhet. SLC understryker att inventeringsmetoderna måste vara tillförlitliga.

Kraven på hur stor andel lövträd som ska lämnas kvar på olika ståndorter, samt andra potentiella stödkriterier, bör vara klart och tydligt formulerade. Skogsägare och andra aktörer måste lätt kunna avgöra om ett röjningsobjekt har förutsättningar att uppfylla kriterierna för stöd.

5.2 Suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien rannoille (luku 11.2)

Kriterier och poängsättning bör vara tydliga och transparenta, så att aktörer lätt kan förhålla sig till dem. I arbetsgruppens promemoria spekuleras det om att stödet eventuellt endast skulle kunna sökas för vissa typer av vattendrag. Vilka dessa vattendrag är måste kommuniceras tydligt till skogsägare och branschaktörer.

SLC anser det vara problematiskt om extra stöd utbetalas för skyddszoner som är belägna på rågrannars mark. En markägare har sällan möjlighet att påverka grannens beslut om avverkningsstidpunkt eller avverknings sätt. En sådan utveckling kunde dessutom vara bekymmersam.

5.3 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

I arbetsgruppens promemoria nämns geodata om naturtyper. Det är viktigt att ha information om förekomsten av värdefulla naturtyper, och det är därför motiverat att utveckla sådan data. SLC betonar dock att informationen ska tillhöra markägaren och delas med de parter som markägaren själv godkänner. Beslut om vilka åtgärder som vidtas bör därmed också ligga inom markägarens beslutanderätt.

Torvmarker omfattar ofta flera olika naturtyper och sträcker sig över flera fastigheter. Större projekt som involverar många markägare är svåra att genomföra, tidskrävande och kapitalbindande. För att stödet ska vara genomförbart bör man antingen kunna söka stöd utan betydande kostnader, eller så

bör planeringsarbetet kunna stödas genom befintliga system, till exempel via nuvarande stödformer för vård av torvmarksskogar. Detta ska dock ske utan att markägaren förbinder sig till att genomföra själva restaureringsåtgärden i samband med planbeställningen.

Promemorian föreslår att omvänd auktion används som urvalsmetod. En omvänd auktion lägger stor vikt vid hur skogsägaren själv värdesätter sin skog. För att säkerställa en rättvis behandling av alla markägare, anser SLC att stöd bör ges till skogsägare även i själva auktionsprocessen, till exempel i form av rådgivning och vägledning.

5.4 Lehtojen luonnonhoito (luku 11.6)

I arbetsgruppens promemoria nämns geodata om lundar. Det är värdefullt att ha uppgifter om förekomsten av ekologiskt viktiga lundar, och insamlingen av sådan data är därför motiverad. SLC betonar dock att informationen ska tillhöra markägaren och delas med de parter som markägaren själv godkänner. Beslut om vilka åtgärder som vidtas bör därmed också ligga inom markägarens beslutanderätt.

Promemorian föreslår att omvänd auktion används som urvalsmetod. En omvänd auktion lägger stor vikt vid hur skogsägaren själv värdesätter sin skog. För att säkerställa en rättvis behandling av alla markägare, anser SLC att stöd bör ges till skogsägare även i själva auktionsprocessen, till exempel i form av rådgivning och vägledning.

Laxåback Jonas
Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f. - Mats Holmgård -
Skogsombudsman